

Correctievoorschrift HAVO

Voorbeeldexamen “Kunst verandert!”

tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Voedsel voor de geest

1 maximumscore 3

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- (hoofden, gezichten) de magere hoofden / ingevallen wangen (weinig eten) / groeven in het gezicht
- (handen) de ruwe / knokige grote handen (van het harde werk)
- (kleding) de eenvoudige / versleten kleding (armoedig)
- (houding) de vermoeide / gebogen houding (zoals de vrouw rechts)
- (ruimte) De woon / eetkamer is relatief klein / is sober ingericht (veel mensen wonen in een klein huis)
- (licht) Er brandt slechts één (olie)lamp (er is geen geld voor meer licht / lampen).
- (voedsel) Er worden alleen aardappelen gegeten (één product).
- (servies) Er is één schaal / nauwelijks servies.

per juist antwoord

1

2 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (schildertechniek) Het werk is grof geschilderd / is geschilderd met ruwe penseelstreken (anders dan een fijne onzichtbare toets).
- (ruimteweergave) De kamer heeft een niet-kloppende ruimteweergave / is naar verhouding te ondiep. / De tafel is iets 'opgeklapt'.
- (kleur) Donkere kleuren overheersen en/of het werk is geschilderd in overwegend grijze, donkergroene en bruine tinten (Het kleurgebruik is beperkt).
- (vorm en lijn) De vormen zijn gestileerd / hebben sterke (harde) contouren.

per juist antwoord

1

3 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (afsnijding) De middelste / staande figuur (meisje) wordt door het kader afgesneden, waardoor je als beschouwer als het ware op hetzelfde plan staat / op gelijk niveau staat met deze figuur.
- (op de rug gezien) De plaatsing van de figuur in het midden / het meisje op de rug gezien geeft de indruk dat je als beschouwer ‘over de schouder’ meekijkt naar het samenzijn aan tafel.
- (gezichten) De gezichten van de vier zittende figuren zijn naar de toeschouwer gedraaid / in het licht geplaatst, waardoor de beschouwer meer contact maakt met de figuren aan tafel.
- (gezichten) De hoofden / gezichten zijn op ooghoogte met de beschouwer en dat versterkt de betrokkenheid bij de figuren aan tafel.
- (lichtbron) De figuren zitten rond een lichtbron (in een verder donkere kamer) en dat versterkt de nabijheid van de figuren voor de beschouwer.
- (ruimte-weergave) De donkere / ogenschijnlijk kleine ruimte waarin de figuren verblijven versterkt het effect van een benauwende / intieme ruimte waarbij de beschouwer toekijkt (voyeurisme).
- (formaat) Het is een relatief groot schilderij waardoor de figuren bijna levensgroot zijn / bijna even groot zijn als de beschouwer, waardoor de voorstelling meer van dichtbij ervaren wordt (dan wanneer het een veel kleiner schilderij zou betreffen).

per juist antwoord

1

4 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg waaruit blijkt wat Van Gogh bedoelde met “geparfumeerde” schilderijen: schilderijen die een geïdealiseerd / geromantiseerd / rooskleurig beeld geven van het boerenleven (academische schilderkunst) 1
- en een beschrijving van wat *De aardappeleters* inhoudelijk zo anders maakt (dan de “geparfumeerde” schilderijen) 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- “Geparfumeerde” schilderijen (zoals op afbeelding 2) gaven een geïdealiseerd beeld van het boerenleven (geschilderd in de academische traditie) met welvarend uitzijnde boerinnen rond een tafel, gesitueerd in een licht / gezellig interieur en dat is verbeeld in ‘schilderachtige’ kleuren, zoals blauw, bruin, roze en wit (parfum is de geur van luxe / van de Salon in plaats van die van mest en/of aardappelen). 1
- Met *De aardappeleters* vraagt Van Gogh aandacht (van mensen uit de stad) voor het zware bestaan, voor het “echte” leven op het platteland (het realisme) in plaats van voor de geïdealiseerde versie (de romantiek). Hij is als kunstenaar persoonlijk / inhoudelijk betrokken bij hun bestaan. 1

5 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat een beschrijving van de manier waarop de drie verschillende fases – teelt, oogst en verwerking – compositorisch met elkaar verbonden zijn (voor- en achtergrond en/of boven- en onderin het beeldvlak) 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Op de achtergrond en/of in de bovenste helft van de voorstelling zie je (het voorbereidende werk op) de velden waar de mais geteeld wordt. De velden worden door perspectivische / schuine lijnen / (de waterkanalen) verbonden met 1
- het middelste plan en/of de voorgrond rechts waar de mais gezaaid, (verzorgd) en geoogst wordt. De man op de voorgrond rechts kijkt naar / buigt zich voorover naar 1
- de (vrouw)figuren links op de voorgrond waar de mais tot product / voedsel verwerkt wordt (waar maisdeeg wordt gerold / maiskoeken worden gemaakt.). 1

6 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Bij een fresco werk je direct in de natte kalk. Als de kalk eenmaal droog is, kun je de schildering niet meer aanpassen. Je moet het dus in een keer goed doen en/of niet groter werken dan je in één dag / korte tijd kunt afmaken.

7 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een uitleg waarin

- de voorstelling van de maisteelt in Mexico wordt beschreven als typerend voor / een kenmerkend thema in de geschiedenis van Mexico, 1
- en dat de locatie van het werk in het Nationaal Paleis het belang / de nationale trots en/of glorie ervan benadrukt / uitdraagt (en zodoende reclame maakt voor het land) 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De voorstelling van de maisteelt (of van de productie van koeken en broden) is kenmerkend voor Mexico / is een 'heilig' landbouw- en of handelsproduct. 1
- Deze muurschildering is aangebracht in het Nationaal Paleis en krijgt daardoor een belangrijke (politieke) status: deze toont een beeld van Mexico waar het trots op is en maakt als het ware reclame voor het land. 1

8 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

- (ideaalbeeld) De muurschildering draagt de (educatieve) boodschap uit dat de traditionele maisteelt op het platteland ideaal is / geeft een ideaalbeeld van het boerenleven,
- waarbij de (land)arbeiders (en hun producten) verheerlijkt worden en/of bijdragen aan een betere samenleving en/of de spirituele kracht van de

maisteelt bijdraagt aan het welzijn van de bevolking. (Dat past bij een socialistische visie op de maatschappij)

9 maximumscore 3

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- De vele mensen die hier samen zijn / die hier demonstreren.
- De gebalde vuisten van de mensen op de achtergrond zijn tekenen van protest / kwaadheid.
- De sterke armen van de centrale figuur (die schuilgaat achter de rode ster) / de anonieme figuur met opgeheven armen in het midden lijkt op te komen voor iedereen.
- De speer / het zwaard / het mes en de (hooi)vork lijken te dienen als wapens.
- De witte stralen in een oranje achtergrond verbeelden het vuur van de gezamenlijke strijd / de revolutie / het protest.
- De vijfpuntige rode ster is onder meer symbool van het socialisme / het communisme (de gemeenschappelijke strijd).

per juist antwoord

1

10 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Materiaal zoals karton is goedkoop en/of makkelijk te krijgen en/of makkelijk te bewerken (schilderen, knippen, tekenen). Iedereen kent het wel als materiaal om mee 'te knutselen'. En dat maakt deelname aan een project (al dan niet via workshops) laagdrempelig.

11 maximumscore 2

Een juiste uitleg bevat een onderscheid tussen:

- Taring Padi als voorbeeld van collectieve samenwerking, waarbij het idee van het individuele belang en/of de unieke prestatie ondergeschikt is aan het gemeenschappelijke doel / belang van het (totaal)kunstwerk, en 1
- het kunstenaarschap zoals dat in het Westen (vanaf de romantiek) lang werd gezien als een individuele en/of unieke prestatie (waarbij naast genialiteit ook vernieuwing en authenticiteit van belang waren). 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Taring Padi stimuleert het collectieve belang en de gemeenschappelijke betekenis van het kunstenaarschap: het collectief wil dat iedereen een (creatieve) bijdrage levert en werk maakt dat van betekenis kan zijn voor de maatschappij, en 1
- verzet zich tegen het traditionele idee van "kunst om de kunst", zoals dit bekend is geworden in de moderne tijd (modernisme) waarin het kunstenaarschap gelijkgesteld werd aan het werk van één individu / een uniek totaal(kunst)werk. 1

12 maximumscore 3

- Voorbeelden van het ontwerp die doen denken aan een kapel zijn (twee van de volgende): 2
 - de kleine / afgebakende / zelfstandige ruimte binnen de kerk
 - Het houten skelet doet denken aan de (skelet)constructie (van zuilen) in een kerk/kapel / aan een kruisribgewelf.
 - het (opengewerkte) gewelf (als een soort opening naar de hemel)
 - de (religieuze, spirituele) symbolen (zoals de zon) en/of versieringen (zoals de stralenkrans, de vijfkantige plattegrond)
- Voorbeelden van een overeenkomst in gebruik / functie zijn (een van de volgende): 1
 - een ruimte voor bezinning, zoals het gesprek over (on)zekerheid
 - een ruimte voor samenkomst / ontmoeting, zoals zitplekken in een kring
 - een (relatieve) ruimte, zonder al te veel decoratie of meubels die de aandacht afleiden

13 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- Taring Padi speelt in de projecten inhoudelijk een meer sturende rol, namelijk activistisch en kritisch (vanuit een politieke motivatie tegen macht / tirannie). 1
- (Het kunstenaarscollectief van) Van Heeswijk creëert vooral ruimte voor andere zienswijzen / er lijkt bij (het kunstenaarscollectief van) Van Heeswijk meer openheid te zijn voor andere meningen, wel geëngageerd, maar minder activistisch dan het collectief van Taring Padi. 1

14 maximumscore 2

- Voorbeelden van juiste middeleeuwse kunstwerken in kerken zijn: 1
 - fresco's / muurschilderingen
 - altaarstukken
 - reliekhouders
 - beeldhouwwerken / doopvonten
 - glas-in-loodramen
- Voorbeelden van juiste functies zijn: 1
 - (religieuze verhalen) Bijbelse verhalen tonen voor (ongeletterde) gelovigen
 - (symbolische functie) de rijkdom van Gods schepping tonen / de kerk als symbool van het goddelijke op aarde / een vertegenwoordiging van het goddelijke op aarde
 - (heilige functie) bijvoorbeeld het bewaren van relieken / aandenkens aan heiligen
 - (status) het benadrukken van de vroomheid of status van de opdrachtgever

15 maximumscore 2

- Voorbeelden van een juiste overeenkomst zijn: 1
 - *It's OK...* gaat net als traditionele kerkelijke kunst vaak over thema's zoals gemeenschapszin, naastenliefde en/of het bieden van troost en/of zingeving (door het delen van ervaringen en/of het bieden van perspectief).
 - *It's OK...* heeft in zekere zin ook een symbolische functie: de bijeenkomsten zijn een symbool van de ideale buurt, waarin het gaat om gemeenschapszin / waarbij iedereen ertoe doet.
- Voorbeelden van geen overeenkomst zijn: 1
 - *It's OK...* is breder dan het christelijk(e) geloof / is wat betreft overtuiging niet (alleen) christelijk en/of spiritueel.
 - *It's OK...* is, in tegenstelling tot kerkelijke kunst, inhoudelijk minder hiërarchisch en/of meer gericht op aardse zaken / maatschappelijke onderwerpen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------